

и подход при измерването ѝ. В конкретния случай под неформални дейности се разбират дейности, осъществени без регистрация. При наетите лица например липсата на регистрация се отъждествява с упражняване на труд без договор, а при самонаетите - с липсата на официална регистрация на фирмата. Липсата на регистрация води до ненаблюдаемост и неотчитане на дейностите от националната статистика, което на свой ред води до невключване на тези дейности в оценката на брутният вътрешен продукт. При анализ на неформалната заетост възниква още един аспект, свързан с укриването на част от получаваните доходи. В настоящото изследване, фокусирано върху пазара на труда, стремежът бе да се цени размерът на укриваните социални осигуровки и данъци върху трудови доходи, но не като паричен еквивалент, а като относителен дял от заетите лица.

Може да се обобщи, че неформалната икономика включва дейности, които не са регистрирани, или част от доходите, свързани с тях, не са отчетени. Възприетата дефиниция на неформалната заетост се доближава по смисъл до определението на Philip Smith (1994, с. 18), който дефинира "икономиката в сянка" като продукция на стоки и услуги, предназначена за пазара, независимо дали е законна или незаконна, която не е отчетена в оценката на брутният вътрешен продукт. Подобна по смисъл е и дефиницията на СНС от 1993, на Европейската система от сметки от 1995 и ОИСР, според които скритата икономика включва дейности, които остават извън обсега на нормалната административна и законодателна рамка. Въз основа на възприетото определение може да се дефинира и съвкупността, обект на изследване, както и формиращите я статистически единици.

СТАТИСТИЧЕСКИ ЕДИНИЦИ И СТАТИСТИЧЕСКИ СЪВКУПНОСТИ

Като се имат предвид поставените изследователски задачи, изглежда целесъобразно отделното лице да се възприеме като статистическа единица.

Този избор се обосновава и от факта, че изследването на неформалната икономика се провежда като съпътстващо редовно наблюдение на работната сила, където основната анкетирана единица е също отделното лице. Въз основа на възприетото определение за неформална икономика могат да се отграничат две отделни статистически съвкупности при нейното изучаване. **Първата** обхваща лицата, упражняващи труд без регистрация, или наличие на формално основание. **Втората съвкупност** включва лицата, осъществяващи дейности, част от доходите на които не се отчитат и не се изплаща пълният размер на данъците и социалните осигуровки, свързани с тези дейности.